

מועצת האקדמיה, שיזמה את תהליך החקיקה של חוק זה וליוותה אותו בשבע השנים האחרונות, קיבלה בברכה את אישורו בכנסת. מטרתו של חוק המועצה הלאומית למחקר ולפיתוח אזרחי התשס"ג-2002 היא להקים מועצה בת 15 חברים שתעמיד לרשות הממשלה ייעוץ מקצועי בלתי תלוי בתחומי התכנון הארגון, התיאום והתקצוב של המחקר והפיתוח האזרחי אשר המדינה משתתפת במימונו במישרין או בעקיפין. המחקר והפיתוח האזרחי נעשה כיום בו זמנית במגזר האקדמי, במגזר התעשייתי ובמגזר הממשלתי. מכאן הצורך במועצה בעלת ראייה רחבה אשר תקבע מדיניות כוללת וסדרי עדיפויות לאומיים מתוך הגברת היעילות והתיאום בין המגזרים. המועצה היא גוף מיעץ בלבד ולא גוף מבצע, ופעילותה תהיה בסיוע המנהלי של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים. חברי המועצה ימונו על ידי נשיא המדינה לפי המלצת הממשלה ותקופת כהונתם תהיה ארבע שנים. פעילותה של המועצה מבוססת על הפעלת שיקול דעת מקצועי. לפיכך, החוק קובע כי יושב־ראש המועצה יהיה מדען בעל מוניטין וניסיון בניהול מערכות מחקר ופיתוח שאינו עובד מדינה. שאר חברי המועצה יהיו חבר אקדמיה, ארבעה מדענים ממוסד מוכר להשכלה גבוהה העוסק במחקר, ארבעה מומחים מתחום התעשייה עתירת הידע, ארבעה מדענים בעלי ניסיון בתחום המדיניות וקביעת סדרי העדיפויות והצרכים של המחקר והפיתוח הדרושים לביצוע תפקידי הממשלה, וכן כלכלן מתחום כלכלת המחקר והפיתוח. לשם ביצוע תפקידי המועצה רשאית לדרוש מכל גוף מבוקר להעביר לידיה מידע בעניין הנוגע למחקר ופיתוח אזרחי בתחום תפקידו. עם זה, חובת מסירת המידע כפופה להגבלות על מסירת מידע הקבועות בכל דין. החוק מסמך את השר הממונה לקבוע בתקנות סייגים על מסירת מידע מכוח החוק, וזאת מטעמי סודיות מסחרית ומקצועית. אין בחוק משום פגיעה בסעיף 15 לחוק המועצה להשכלה גבוהה המבטיח את עצמאותם של המוסדות האקדמיים. לשם הבטחת ראייתה הכוללת של המועצה וחיזוק עצמאותה ויכולתה להתמקד בביצוע תפקידיה, החוק קובע כי תקציבה של המועצה יהיה חלק מתקציב האקדמיה, והאקדמיה תספק למועצה את השירותים הדרושים לה לפעילותה. בכל הנוגע לפעילות המועצה עובדי האקדמיה המספקים לה שירותים יפעלו לפי הוראות יושב־ראש המועצה ובפיקוחו.

בנואר 2003 הונחה אבן הפינה למתקן הסינכרוטרון המזרח-תיכוני באלאן, מצפון-מערב לעמאן. השתתפו המלך עבדאללה השני, מנכ"ל אונסק"ו, שרים בממשלת ירדן, שגרירים ובהם שגריר ישראל בירדן דוד דדון, ועוד (בתמונה).

בסיוע אונסק"ו ולאחר דיונים מקיפים שהיו בשנים האחרונות במועצה הזמנית של SESAME הוקמה מועצה קבועה בת שבעה חברים: נציגי בחריין, מצריים, אירן, ירדן, טורקיה, ישראל והרשות הפלסטינאית. נציגי ישראל, פרופ' אליעזר רבינוביץ מהאוניברסיטה העברית בירושלים ופרופ' משה דויטש מאוניברסיטת בר-אילן, השתתפו במועצה מאז כינונה בשנת 1999. קהילת המדענים בישראל הביעה נכונות לתרום לקידום הפרויקט, ליעץ בשלבי ההקמה, לשתף פעולה עם מדענים מהאזור ולסייע בהכשרת חוקרים בנושא זה.

מאזי סינכרוטרון מייצרים אלומות של קרינת רנטגן בעצמה גבוהה מאוד. בקרינה משתמשים למגוון מחקרים בפיזיקה, כימיה, ביולוגיה מבנית וחקר חלבונים, רפואה ופרמקולוגיה, ארכאולוגיה, חקר חומרים ועוד. ממשלת ירדן סיפקה את האתר להקמת המתקן והסכימה לממן את הקמת הבניין שבו יותקן המאיץ. המתקן מבוסס על מאיץ ותיק (BESSY-1) שתרמה ממשלת גרמניה. הוא יעבור שדרוג מקיף בעזרת צוות של כ-40 מדענים וטכנאים. בפעילות זו תומכים אונסק"ו, כמה מעבדות לקרינת סינכרוטרון באירופה ובארה"ב, הוועדה הבינ-לאומית לאנרגיה אטומית (IAEA), משרד האנרגיה האמריקני (DOE), המרכז הבינ-לאומי לפיזיקה תאורטית (ICTP) והחברה היפנית לקידום המדע (JSPS).

טקס הנחת אבן הפינה למתקן. המלך עבדאללה שלישי מימין בשורה הקדמית.

מפעל התפילה באוניברסיטת בן-גוריון בנגב

ועדת התכניות של האקדמיה אישרה תמיכה במפעל התפילה בראשותו של ד"ר אורי ארליך מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב. בכך מצטרף מפעל התפילה לעוד ארבעה מפעלים הפועלים במסגרת האקדמיה: מפעל הפלאוגרפיה העברית (בראשות פרופ' מלאכי בית אריה), המפעל לחקר השירה והפיוט בנגיזה (בראשות פרופ' עזרא פליישר), מפעל האונומסטיקון של ארץ ישראל (בראשות פרופ' יורם צפירי) ומפעל ספרות ההלכה בערבית יהודית (בראשות פרופ' חגי בן-שמאי). ועדה שחבריה הם הפרופסורים עזרא פליישר ואברהם גרוסמן תלווה את מפעל התפילה. המפעל הוא פרויקט קטלוג והעתקה של קטעי סידורים עתיקים מן הגניזה הקהירית ומחוץ לגניזה. אלפי הקטעים יועתקו ויוכנסו למאגר נתונים. בסיומו של מחקר תשתית זה יהיה בידי החוקרים מאגר מקיף ומאורגן של כל תפילות ישראל, וכך יתאפשר פרסום סקירה תמציתית של כל נוסחאות התפילה בישראל מתחילתן ועד לעת החדשה.